

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI NAPILAP.

Előfizetési díj: Egész évre 12 frt, félévre 6 frt, negyedévre 3 frt.

Előfizetések és hirdetési díjak helyben és vidékről a szerkesztőséghez küldendők be.

Helyben előfizethető: a szerkesztőségnél, a kiadó-hivatalnál, Demjén L., Keresztény P. kereskedésében.
Egyes szám ára 5 kr. o. e.

Szerkesztői szállás: belső-tordatca. 122. sz. szobában.

Kiadó-hivatal: A tanácsház mellett 2. sz., az emelet hátsó részében.

Hirdetési díj: öt hasábos garmond sorért 6 kr. s egyszeri beiktatás után 30 kr. bélyegdíj.

Hirdetések felvételnek: Helyben: a szerkesztőségnél, a kiadó-hivatalban, Demjén László könyv- és Keresztény Pál papir-kereskedésében. Bécsben: Haasenstein és Voglérnél (Neuer-Markt 11 sz.), Oppelk Alajosnál (Wollzeile 22. sz.), Rudolf Mosse officiel. Zeitungs-Agent (Stadt, Seilerstätte 2), Süddeutsche Annoncen-Expédition Stuttgart.

Nyitlatter-sora 20 kr.

A „KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY“

1872 szeptember 1-jétől mindennap egész nagy íven jelenik meg; előfizetési díj: egész évre 12 frt, félévre 6 frt, évnegyedre 3 frt o. ért.

Nyolcz egyszerre beküldött előfizető után tisztelet-példánnyal szolgálunk.

Bányászatunk, mint ős államvagyoni forrás.

Egy idő óta oly híreket közölnek a lapok, a mik a gondolkozó hazafiban ama kérdést ébresztik fel: vajjon miért mindezek? vajjon jobbak-e ezek a régi állapotnál? vajjon hol lesz már a végső megállapodás?

Ilyenek például, hogy a gyula-fejérvári pénzverdét Körmezbányára viszik, hogy a régi erdő- és sőügyi igazgatás székhelye Nagy-Bánya lesz, hogy a zalathnai bányahatóság Szászvárosra lesz átköltöztetve, hogy aranybányáink nem övedelmezvén, megszüntetnek, a vajda-hunyadi vastermelés haszonbérbe adatik stb.

Minő indokok vezetnek az illető ministert s mely stadiumában vannak ezek a megvalósulásnak, nem kutadjuk, nem tudjuk: mert az ily színű dolgok a kormányzás oly keblű ügyei, mik csak az illető közegek által vannak tisztán tudva, s általuk hajtathatók végre. Foroghatnak fenn oly államtekinetek is, a miket mi nem ismerünk, de a minister köteles számbavenni, s a miknek talán törvényes alapja is van.

Nem bírálhatósági czélból tehát, nem a kormány utába akadálygördítés szándékával, hanem egyedül e kérdésekben való érdekeltsgünk, bányászati ügyünk, mint ős államvagyonnól való felfogásainknál fogva tartjuk kötelességnek némely nézeteinket e tárgykról elmondani.

Hogy pénzverdénk eddigi székhelyéről elvitetik, ennek lehetnek fontos okai, miknél fogva az jónak mondható; de az már rossz, hogy azután megy el, mikor felszerelésére nem rég tömérdek költség fordított. S meg kell jegyeznünk öszintén, hogy ennek arany- és ezüsttermelésünkre bizonyosan káros visszahatása lesz.

Ismerjük a bányász életet nem máról, nem tegnaptól — szinte félszázad tapasztalása áll előttünk. Tudjuk, mily bűvös hatása volt hazánk bányászokdó népére, hogy ha héten által sötétségben, a föld gyomrában mintegy eltemetkezve élt, szombaton Zalathnára rándult, termelését vert arannyá, ezüst pénzé váltotta s a vasárnapot királyi örömei közt töltötte, mert borát és ebédjét, a papot és zenészt aranyban fizethetvén, egy napját úgy töltötte el, mint az országban senki sem.

E tudatnak vége, ez örömnappja az abrudbányai és zalathna-környéki hegyek között örökre leáldozni készül.

A főbányahatóságnak a bányász helységek kebeléből kivivése szintén károsan foghatni a bányászat ügyére azon ezer meg ezer apró ügyek-bajok nehezebb elintézetése miatt, a mik a nép kebelében előfordulnak. Ez intézkedésnek is tehát van jó és rossz oldala, s mi nem kívánunk egyebet, sőt felteesszük, hogy ez a létesítés előtt jól meglegyen fontolva.

Az erdő- és sőügyi igazgatásra nézve is csak ez az észrevételünk. Régen Erdély önálló ország volt, mely államháztartását ehez képest rendezhette; most az egyesülés után, az anyaország államháztartása s egységes, költségkímélő berendezése kell hogy irányadó legyen. Ez kétségtelen. De jól számba kell venni, hogy vajjon a fenforgó más érdekek is ez intézkedéssel ki lesznek-e elégítve.

Ezekben készek vagyunk az állami és közigazgatási érdekek előtt meghajolni: elhallgatjuk aggodalmainkat, tőrjük honfiaink magán érdekeiben való nagy hátrányait s a jelen nemzedék veszteségeért kárpótlást a haza jövőendő egysége s megizmosodása reményében keressük. De kettőre nézve figyelmeztetve, sőt óvólag kell felszólalnunk, s e kettő aranybányászatunk és vastermelésünk bár honnan és mi okból származó csökkenti akarása, vagy megengedése.

A magyar államvagyonn két főforrása volt ez sok századok során. Zsigmond király és Bethlen Gábor erdélyi fejedelem jól tudták ezeknek hasznát venni. Rudban hevert az arany a fiscus kamaraispánjainál és a birtokosok ládáiban, s a hatalmas magyar fejedelem löszerszámai és diszhintói ezüsttől ragyogtak, inasai ezüst patkóju paripákon vitték parancsait a csatákban és kísérték őt országgyűlésekre.

Erdélynek fő állami beese gazdag arany-, ezüst-, vastermő hegyeiben van. Nagy-Ág, Abrudbánya, Verespatak, már a rómaiak alatt, Thoroczko, Vajda-Hunyad vasbányái századok óta dus jövedelem kincsforrása az erdélyi kincstárra mint magán birtokosra nézve. Epen ez az, a mivel e kis hegyes-völgyes ország más nagyobb és gazdagabb országokkal is versenyezhet a jólét alapfeltételeire nézve. Nem a föld színén, tágas mezőkben és erdőségekben, nem az ipar és kereskedelem mindenkivel közös tárgyaiban — a földben ben van itt elrejtve magától a természetől országunk gazdagságának, népünk jólétének titka.

Es e titok kulesát bírja a mi népünk, ismeri a nemes érzerek szeszélyes útját, hiv önelszánással s reménytől lelkesülve dolgozik a hegyek tregeiben századok óta, nem versenyez vele e téren a legműveltebb nép is; ugy látszik, hogy e hegyek és ő egymásért vannak teremtvé.

De ez állapot nem a véletlen műve, hanem a fejedelmek és kormányai s a törvényhozás bölcsességének alkotása volt. A bányászoknak jogi kedvezményeket adtak, ügyeik elintézetésére practicus intézményeket állítottak, a bányász községeket önkormányzattal ruházták fel, köztöttük pénzverdét s aranybevaltó hivatalt állították, maga a kincstár az állam bányáit tudományos férfiak felügyelete alatt jól fizetett bányászokkal műveltette, példával és áldozattal előljárt, sat.

Igy állott elő az a lélekemelő eredmény, hogy bányászatunk virágzott, kis hazánkat 1848 előtt az arany hazájának nevezték.

1839—40 körül az erdélyi bányák jövedelme egyideig szerfelett megcsökkenvén, bécsi kormány körökben a kincstári bányauzlet szűkebb térre szorításáról kezdettek volt beszélni. Báró Kübeck bécsi udvari kamarai elnök figyelmessé lett az erdélyi bányászat körében akkor munkássága eredményei által feltűnt Debreczeni Marton zalathnai kohó-nagyra. Az egyszerű bányász hivatalnok gyorsan kincstári tanácsosságra emelkedett s hat évi bányauzleti előadói minőségében az erdélyi arany-, ezüst- és vasbányászatban új időszakot alkotott. A kincstár minden bányái tetemes tisztajövedelmet hoztak. Ezt még sok erdélyi ember

tudja, mert Vajda-Hunyadon is a Debreczeni hivataloskodása áldásos befolyású volt az ottani kincstári vasiparra nézve.

Akkor is fel akartak hagyni némelyek minden bányászattal, mert nem jövedelmezett. Debreczeni és társai megmutatták, hogy tudományos készütséggel és practicus kormányzási intézkedések által az állapot javítható.

Vajha a mai idő is megszűlné Debreczenijét!

Bár mint legyen a jövő alakulása, törtéjenek meg, a miket feljebb híreként jeleztünk, vagy maradjanak el, mi kérjük azokat, a kik bányászatunk ügyének intézői, ne felejtsek el, hogy a mostani időben, midőn a bankó és értékpapiros tengerében maholnap megfulunk, egy oly szilárd becst és biztos jövedelmi forrást, minő az arany-, ezüst- és vastermelés, elhanyagolni, vagy egyoldalú, rövidlátó és csak a jelent néző intézkedések által bedugnai a lehető legnagyobb csapás lenne az államra és magán érdekekre nézve egyiránt.

Székely-Keresztur, sept. elején.

Azon általános törekvés, melyet a nevelés és oktatás érdekében mindenfelé látunk jogosít engem arra, hogy tért kérjek egy iskolai ünnepély megnyitására oly gymnasiumban, mely a székely nép egy tekintélyes részének ifjuságát fogadja kebelében s ad neki nevelést és oktatást — értem a székely-kereszturi unitárius középtanoda idei iskolamegnyitási ünnepélyét.

A közelebbi zsinat határozta meg, hogy ezután minden iskolánál az évi tanszak ünnepélylyel nyíljk meg, minden új tanárt ünnepélylyel igtassanak be, s ezeken legyenek jelen az összes tanárok, segédtanítók, az egész ifjuság, a körü esperest és a felügyelő gondnokok egyike vagy másika.

Nincs miért ennek fontosságát indokolni. Mert lehet-e magasabbabb ünnep, mint midőn 200—300 ifju évi társas tanulását kezdji? Elszakadtak ők ekkor szerető szüleitől, a tudomány szent vágyódásától ösztönözöttetve; kiváltak örökre a nép azon részéből, melyre a szellem és erkölcsi világ csak a papi székekről sugárzik alá; egy szebb pályára léptek ők, a cultura és civilizáció dicső pályaterére, melyen az emberiség jobbjai, diszei sorába emelkedhetnek; igen, ők enaptól fogva ki vannak jelölve egy magasabb értelmi világ polgáraivá; rajtok kevélyen nyugszik a szülők szeme, bennök fejlődnek a haza reménybimbói, ők vannak hivatva, hogy a vallásnak és polgári társaságnak oszlopai legyenek.

De más szempontból véve is komoly, lélekemelő, kegyeletébresztő pillanat az.

Száz meg száz szülő bizza szerelme drága zálogát egészen idegenekre, szellemi szülékre, néhány tanárra. Ők eddig tejfel, tiszta léggel táplálták magzataikat, megörizték erkölcsüket, épen adták be iskolába testben-lélekben; e tanárok már most szellemi eledellel, a tudomány és az erkölcsi lelki tápszerével folytatják az ifjak éltetését, növelve, oktatva őket szépre és jóra, megismertetve velök az erény után, a földi ember isten képeré teremtt valóságga képezve, tökéletesítve.

Ői vannak egy ily alkalommal a szülők aggodó szeretete mellett a haza, a társadalom, az emberiség őrszellemei; érdeklődve nézik e tanítókat, mint bannak a rájok bizott ifjuság lelkével, szívével; a jókán, hiven, buzgókan örömmel nyugszik meg szemök; a hanyagokat, önzöket, hidegeket hideg szánalommal s roszzaló komolysággal tekintik. És a közönség figyelve megméri, megalotlja e tanárokat — szeretetével, bizalmával jutalmazza a jókat, rokonszenve elvonásával bünteti a rosszakat.

Felfogta ezt gymnasiumunk derék tanári kara, midőn szeptember 8-án az iskolamegnyitást teljes ünnepélyességgel hajtotta végre. Ott voltak a tanítók, segédtanítók, kivéve a helybeli tanár telkészt, a külsők közül a patvalvi telkészt; fájdalom nem voltak jelen a felügyelő gondnokok. Buzgó éneklés után iskolai főnök és segéd tanár Gombos Sámuel ur szívmelő könyörgést mondott, miután ismét éneklés következett. Erre az igazgató tanár Marosi Gergely ur tartott velős és nemes tüzzel tele megnyitó beszédet, melyben hangsúlyozta, hogy a tanítás jó eredménye attól függ, hogy szakértő, buzgó s hivatásuk szépségétől áthatott lelkű tanárok, másfelől szorgalmas, tanulni kész és képes ifjuság legyenek; hogy a tanárok közt öszhang, egyetértés és bizalmas viszony uralkodjk, hogy egymással a rájok bizott ifjuság, képezésében mintegy versenyezzenek. Az egyház főkormányhatóság megtett mindent a végre, — ugymond szónok — hogy ez iskolában elegendő és jó tanító erő legyen; már most rajtunk a sor és az ifjuságon, hogy mindent megtegyünk az előttünk álló nevelési és oktatási nagy czélok elérésére; intette szónok az ifjuságot különösen szorgalmas tanulásra, tiszta erkölcsiségre stb. Az ünnepélyt éneklés zárta be.

Az új tanárok formaszorú beiktatása később lesz. Mi örvendünk, mert mind Sándor János, mind Gábor Sámuel ujonan választott tanár urakat vidékünk mint tanult, buzgó és közügszerető férfiakat ismeri. A gymnasium könyvtárnokává az elsőt, a természetrajzi gyűjtemények őreinek pedig László József jeles tanárokat választák; a könyvtárt, szellős, száraz és szép helyre költöztették s nemsokára újból lajstromozzuk sőt a természetrajzi muzeum helyiségét is átalakítjuk, hogy az rendeltetésének megfelelő legyen.

Fogadnak Daniel Gábor udvarhelyszéki főkirálybíró ő méltósága a tanerek létszámát és tantárgyak tervét felkérte azon czélból, hogy olykor gymnasiumunkba a tanítás folyamának figyelemmel kísérése végett lejöhessen. Üdvözljük a derék főgondnokot nemes szándékáért. E gymnasium ugy is leginkább neki és az igazgatótanárnak köszöni megújulását. Legyen áldott törekvése ezután is; lássa fáradsága erkölcsi jutalmát az ifjuság czélszerű előhaladásában s a gymnasium jó hírének, nevének terjedésében. Ugy halljuk, eztan kolozsvári hitrokonink közül is a kövizsgákra a nevelés több buzgó barátai el fognak jönni.

Hozza Isten! Mi szívesen látjuk.

Egy érdekelt.

Országgyűlés.

A képviselőház sept. 23-iki ülése.

Elnök: Bittó.

Jegyzők: Széll, Szeniczey, Mihályi, Wächter Frigyes.

A kormány részéről jelen vannak: gr. Lónyay, Kerkapoly, Tisza, Szilágy, Trefort, Tóth miniszterek.

Elnök 10 órakor nyitja meg az ülést. A múlt ülés jegyzőkönyvét Széll Kálmán olvassa fel. A jegyzőkönyv kifogás nélkül hitelesítettvén, Tordavármegye, a 16. szepesi város és Békés-vármegye kérvényét nyújtja be az elnök. E kérvényekben a virilis szavazati jog eltörlése kerelmezetik. Bejelentli továbbá, hogy gr. Nugent Arthur megválasztott képviselő átadta megbízó levelét.

Kérvényeket nyújtanak be: Péchy Manó gr., Vidacs János. A kérvények a kérvényezési bizottsághoz utasítatnak.

Interpellatiót intéznek: Bakosi Ferencz, a bel- és igazságügyminiszterekhez az ugy nevezett székely huszárak és jogutódaik szabadrendelkezési joga miatt a lóbeszerzési pénzek szabad kezelése fellett.

Degré Lajos. A borsódmiskolci kibázasítási egyeslet szédelgéseivel következtében még a múlt országgyűlésen beadott interpellatiója a belügyminiszterium által válaszra nem méltatván s az interpellá-

fü beadatása napjától mintegy másfélmillió eszén zsákmanyl a banda üzelmeknek, kérdi: 1) mivel igazolható a belügyminiszter e mulasztása? 2) Kik látásba helyezték-e az említett miniszter ur, hogy az ügyet érdeklő összes iratokat a ház elé fogja terjeszteni? 3) Mily eljárást szándékozik követni? Azon interpellációk az illető minisztereknek át fognak adni.

Ezután az igazoló bizottságok tettek jelentést.

Szell Kálmán előadó a pénzügyi bizottság részéről tesz jelentést, mely szerint ez a ludovicze-umról, kolozsvári egyetemről, az osztrák Lloyd-dal kötendő szerződésről, a 71-ki póthitelről stb. szóló törvényjavaslatokat a jelzendő módosításokkal elfogadta.

Kinyomatni, s az osztályokhoz kiadni határozatokat.

Szögyény László (a központi bizottság részéről) a kolozsvári egyetemről és az 1873-iki bécsi kiállításra szállítandó tárgyak ideiglenes oltalmáról, — Molnár Aladár (a tanügyi bizottság részéről) a kolozsvári egyetemről szóló törvényjavaslatra nézve tesz jelentést.

A jelentések kinyomatni határozatnak.

A napi rendben először a hajóépítésre szükséges anyagok vámmentes behozataláról szóló törvényjavaslat kerül tárgyalás alá.

Szögyény László központi bizottsági előadó ajánlja a javaslat általánosságban elfogadását. Elfogadtatik.

Erre részletes vitában a központi bizottság által következőleg módosított szöveg elfogadását ajánlja.

A hajóépítésre és felszerelésre szükséges tárgyak vámmentes behozataláról.

1. §. Azon vállalkozóknak, kik a tengeri hajók építését iparszerűleg üzik, és e célra hajógyárral, vagy hajóépítkezési térével bírnak, a hajógyárakban vagy hajóépítési tereken készített hajók építéséhez vagy felszereléséhez szükséges tárgyak vámmentes behozatalát a pénzügyi miniszter által megengedheti, ha azok a közigazgatási uton külön rendelet által meghatározandó ellenőrzési szabályoknak magukat alávetik.

2. §. Ezen rendeletek kibocsátásával, a vámmentesség alá eső tárgyak kijelölésével és azon időpont meghatározásával, a melyben ezen törvény hatállyba lép: a földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi, és a pénzügyi miniszterek bizatnak meg, kik egyuttal felhatalmaztatnak arra is, hogy jelen törvény rendeletét azon tárgyakra is alkalmazhassák, melyeknek vámmentesítése a fennemlített célból jövőben fog kívánatosnak mutatkozni.

3. §. Jelen törvény végrehajtásával a földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi, és a pénzügyi miniszterek bizatnak meg.

Várady Gábor bizottság szempontjából egy módosítványt ajánl, mely szerint az 1. §-ba a „szükséges” szó után ez iktatván: következő, a §. végén soroltassanak fel az indoklásban megjelölt tárgyak.

Szlávy kereskedelmi miniszter e módosítást egyértelműnek tartja a miniszter új javaslat készítésére való utalásával s az általánosságban elfogadás nem jelent semmit; azonkívül ha a vámtarifá sem lett a törvénybe iktatva, ez annál feleslegesebb, mert sokszor apró tárgyak, valami unjenu szeg stb. miatt kellene a két állam kormányát, törvényhozását foglalkóztatni s a haszon csekélyebb volna az idő- és veszteségnél, különben is felelős levén minden esetben a miniszter.

Ghyczy Kálmán Várady módosítványát pártolja, mert nem tartja azt kijelentőségűnek mint a miniszter, ki téved arra nézve, hogy a vámtarifá nincs beczikkelyezve, mert be van, csak a szöveghez nincs fűzve.

Erre a javaslat elfogadatot a kp. bizottság jelentése szerint.

Tárgyalás alá jut a Portugaliával kötött kereskedelmi és hajózási szerződés beczikkelyezéséről szóló törvényjavaslat.

Szögyényi előadó ajánlja annak elfogadását.

B. Simonyi Lajos arra nézve intéz kérdést a kereskedelmi miniszterhez: nem jár-e hátránnyal a szerződés azon pontja, hogy Portugallia a gabna és liszt bevitt koronkint felfüggesztheti?

Szlávy miniszter elmondja, hogy e clausula kihagyása miatt már el is akarta ejteni a szerződést, de az osztrák iparosok sürgetésére így is elfogadta, bár csak a szentesítés után lép életbe, mert ha bő esztendőben felfüggesztheti is P. a gabna és liszt bevitt, de a már utnak indítottak bevitték, s már ez is vívmány.

Csernátóny nem szól az indítvány ellen, de a miniszter jelen indoklásában nem nyugszik meg, mely nem a hazai, de az osztrák iparosok érdekét veszi zsinórmértékül.

Szlávy miniszter ezt a vámszövetségből folyó oly deferentiának tartja, minőt a monarchia másik állama is tanusít, sőt ép az előbbeni törvényben is tanusított.

Várady Gábor azon megjegyzése után, hogy a monarchia két államának megnevezése correct a javaslatban, az általánosságban és részleteiben elfogadtatik, valamint a következő is:

A honvédszázalajak szaporításáról.

1. §. A honvéd százalajoknak az 1868-ik évi XL. t. cz. 12-ik és az ugyanazon évi XLI. t. cz. 6. §-ban meghatározott s az 1872. évi II-ik t. cz. által módosított száma a 12. 13 és 14-ik számú felosztalot határozozred és a titeli százalaj területén felállítandó két százalajjal szaporittatik, s ennek folytán az 1868-ik évi XL és XLI-ik czikkek idézett §§-ainak módosításával a honvédszázalajak összes száma 84 helyett 86-ban állapittatik meg.

2. §. E törvény végrehajtásával a honvédelmi miniszter bizatnak meg.

Elnök bejelenti Orbán Balázs megbízó levelét, s a függő államadósságot ellenőrző bizottság jelentését s a holnap 10 órakor tartandó ülésre kintüzi a választfelirati bizottság jelentését, mire az ülés 12 óra 15 perczkor véget ért.

Legújabb táviratok.

Bécs, sept. 23. Berlinből jelentik a „Pr“-nek: minthogy Franciaország — a határidő legszigorubb megtartása mellett — a másfél milliárdot lefizette, az illető departementoknak szerződés szerű odahagyása azonnal elrendeltetett.

Páris, sept. 23. About egy iratban köszönetet mond a köztársaság elnökének és a külügyminiszternek, az ő érdekében tett diplomaiiai lépésekért.

München, sept. 23. A német mező és erdőgazdák gyűlése ma nyitott meg Niethammer által. Pfeifer államminiszter a király nevében üdvözlé a gyűlékezetet. Seckendorf titkos tanácsos (szászországi Altenburgból) Lajos királyt élteté, az igazi német embert, kit nekünk a német császár adott; — ezt a gyűlékezettel lekesülten viszhangozá.

London, sept. 23. A „Times“-nak egy párisi sürgönye jelenti: Vilmos császár a 2-ik milliárd lefizetése után a megszálló hadakat tetemesen le szándékozik szállítani. Ezen szándékot a három császár közt folyt értekezésnek tulajdonítják. — Gróf Arnim Párisba váratik.

Az 1873-iki közös budget.

A közös kormány a delegatiónk elé a következő budgetet terjeszté elő:

Ő cs. és apostoli kir. Felsege legmagasabb jóváhagyásával van szerencsége a közös ministeriumnak a magyar-osztrák monarchia közös államháztartásának a két országos ministerium befolyásával készített 1873. évi előirányzatát alkotmányos tárgyalás végett előterjeszteni.

A költségvetéssel egyidejűleg külön előterjesztés utján egyszersmind a magyar-osztrák monarchia 1870-ik közös államháztartásának zarszámadása is be fog mutatni a tisztelt bizottságnak alkotmányos megbirálása és végmegállapítása végett.

Azon eltérések indokai, melyek az 1873-ik évi költségvetés egyes tételei és az 1872-ik évi legfelsőbb szentesítéssel ellátott bizottsági határozatok által engedélyezett költségvetés tételei közt mutatkoznak, külön előterjesztések tárgyat fogják képezni.

Hasonlóképen külön előterjesztésekben lesz szerencsége a közös ministeriumnak azon kívánatokra válaszolni, melyeket a tisztelt bizottság az 1872. évi közös költségvetés tárgyalásakor hozott határozataiban nyivánított.

Az 1873-ik évi előirányzat beosztására és szerkezetére nézve lényegében hasonló az 1872-ik évi előirányzathoz csak hogy a katonai helyettesítési alap, az állat-gyógyintézeti alap, a központi katonai kórházi alap, és a Bécsben építendő második helyőrségi kórházi alap előirányzatai, mely alapok 1872-ben a hadügyminiszterium igazgatásából a közös pénzügyminiszterium hatáskörébe vettek át, ez utóbbinak részletes költségvetéséhez csatolattott, a határisi csapatok 1873-ik előirányzata pedig mint a hadsereg átmenetes rendvívli szükséglete III adatot elő.

Az 1873. évi irányzatok összehasonlító táblázatok csatolvák, melyek mutatják az 1873. évre előirányzott szükségletet és fedezetet, hasonlítva az 1872., 1871., és 1870. évekre megszavazott szükséglethez és fedezethez.

Ezen táblázatok, különösen tekintetbe véve az 1872-ik évi költségvetést, következő eredményeket mutatnak:

I. Fejezet. Közös külügyminiszterium.

Az 1873-ik évre 4.246.295 fittal előirányzott rendes nyers szükséglethez az 1872-ik évre engedélyezett 2.249.420 frtnyi nyers szükséglethez hasonlítva 1.996.875 fittal nagyobb.

Az 1873-ik évre fedezetül előirányoztatik 697.500 frt. tehát 1872-ik évre felvett 139.000 frtnyi összegnél 558.500 fittal több.

Ennélfogva az 1873. é. rendes tiszta szükséglet tesz 3.548.795 ftt, mely az 1872-ik évre engedélyezett 2.110.420 frt. összegnél 1 millió 438.375 fttal több.

Az 1873-ik évre 94.480 frt. előirányzott rendkívüli szükséglet az 1872-ik évre engedélyezett 79.680 frt. szükséglethez hasonlítva 14.800 fttal nagyobb.

Ennek következtében az 1873. évi összes tiszta szükséglet tesz 3.643.275 ftt, mely az 1872. évre engedélyezett 2.190.100 frtösszegnél 1.453.175 fttal nagyobb.

II. Fejezet. Közös hadügyminiszterium.

A. Hadsereg.

Az álló hadsereg 1873. évi rendes nyers szükséglete 90.949.310 fttal irányoztatott elő s így az 1872. évre 83.971.295 frt engedélyezett rendes nyers szükségletnél 6.978.015 fttal több vétetik igénybe.

A hadseregnek saját bevételeiből származó fedezete az 1873. évre 4.949.310 fttal irányoztatott elő, mely tehát az 1872. évre felvett 4.737.109 forintnyi fedezetnél 212.201 forinttal nagyobb.

Ennélfogva az 1873. évi rendes tiszta szükséglet 86.000.000 fttot és így az 1872. évre engedélyezett 79.234.186 frt rendes tiszta szükségletnél 6.765.814 fttal több vétetik igénybe.

Az álló hadsereg 1873. évi rendkívüli szükséglete a határisi csapatok betudásával 11.205.075 fttal irányoztatott elő, tehát az 1872-ik évre engedélyezett 11.193.712 frtnyi összegnél 11.363 fttal nagyobb.

Ennélfogva az álló hadseregnek összes tiszta szükséglete az 1873. évre 97.205.075 frtban irányoztatott elő, mely összeg az 1872-ik évre engedélyezett 90.427.898 frt szükséglettel 6.777.177 fttal haladja felül.

B. Hadi tengerészet.

A tengerészetnek 1873-ik évi rendes nyers szükséglete 8.490.270 fttal irányoztatott elő, hasonlítva tehát az 1872-ik évre engedélyezett 8.300.280 frt. összeghez, 189.990 fttal több vétetik igénybe.

A tengerészetnek saját bevételeiből származó fedezete az 1873-ik évre 102.100 frtban irányoztatott elő, mely tehát az 1872-ik évre számításba vett 330.000 frtnyi fedezetnél 227.900 fttal csekélyebb.

A tengerészetnek rendes tiszta szükséglete tehát az 1873-ik évre 8.388.170 fttal van előirányozva, mely az 1872-ik évre engedélyezett 7.970.280 frtnyi összeget 417.890 fttal haladja felül.

A tengerészetnek 1873. évi rendkívüli szükséglete 3.254.410 fttal irányoztatott elő s így az 1872-ik évre engedélyezett 2.954.410 frtnyi összegnél 300.000 fttal több kívántatik.

A hadi tengerészetnek 1873-ik évi összes tiszta szükséglete tesz 11.642.580 fttot, 1872-re engedélyezve volt 10.924.690 frt, és így az 1873-ik évre 717.890 fttal több irányoztatott elő.

Ezeknél fogva a közös hadügyminiszterium összes nyers szükséglete az 1873. évre 113 millió 899.065 forinttal irányoztatott elő, tehát az 1872-ik évre engedélyezett 106.419.697 forint összegnél 7.479.368 fttal több vétetik igénybe.

A közös hadügyminiszterium összes fedezete 1873-ra 5.051.410 fttal irányoztatik elő, az 1872-iki fedezethez képest tehát, mely 5.067.109 fttal vétetett fel, 15.699 fttal kevesebb irányoztatott elő.

Ezen ministerium előirányzott összes tiszta szükséglete tesz tehát 1873-ban 108.847.655 fttot, 1872-re engedélyezve volt 101.352.588 frt és így az 1873. évre 7.495.067 fttal több kívántatik.

(Vége köv.)

Franciaország helyzete s pártjairól

Ezen czim alatt a „Journal des Debats” La-boulaye Ede tollából egy figyelemre méltó cikksorozatot közöl, melynek zárkövetkeztetéseit ide igtatjuk.

„Az összes pártok izgatnak, kiabálnak, hogy a közönséget elkábítsák. De ha közelről nézi őket az ember, észreveszi, hogy a mexicói hadsereghez hasonlítanak. Több a hadvezérük, mint a katonájuk. És ezen zaj közepette a nemzet zöme mozdulatlan és közönyös marad. A francia nép, ez a munkás, takarékos és értelmes nép belefáradt már a forradalmakba, és nem veti már hitét sem a gondviselészerű férfiakba, sem a dynasticus állammentőkbe. A megsebzett, tönkre tett nép egy kis nyugalomért eszedzik, hogy sebeit beköthesse, hogy léteketet vehessen. Megtalálta a főnököt, kit erre alkalmasnak lát, és most megbizattjaitól egyebet se kér, mint hogy szilárdítsák meg a meglévőt, és biztosítsák a jövőt. Megkínálják őt a conservatív köztársasággal és ő kész azt elfogadni lelkesedés és ellenszenv nélkül, ha e kormány elég erős arra hogy őt a pártoktól megszabadítsa és biztosítsa neki a békét, a munkát s a tisztességes szabadságot.

Mindinkább foglal e vélemény tört az országban. Oly áramlat van most létesülőfélben, mely a régi pártokat mind szét fogja malasztani és szétrobasztani, ha ugyan elég politikai józansággal fognak a szerencsés mozgalomból hasznot huzni. A képviselőházban e vélemény a bal- s balközép által van képviselve; mely csoport kisebbséget képez ugyan egyelőre, de csakhamar többségre juthat, ha a közbizalom támogatja és oszloja.

A bal össze van állítva az eddigi republicanusokból, a 48 és 49-ki törvényhozás tagjaiból, fiatal emberekből, kik a császárság gyűlöletében és a democratia szeretetében növekedtek. Máskor e párt radikalismusa, a doctriánk irányában való gyengéje, előszeretete a forradalom tettei iránt a kiválóan mérsékelt szellemű Franciaországot elijesztette volna; de az 1871-iki baloldal sokkal bölesebb, mint elődei, valódi politikai szelleméről már adott bizonyítékot. Midőn hazafias önmegtagadással Thiers-t támogatta, megmutatta, a részrehajlatlan embereknek, hogy tapasztalatiból hasznot huzott, hogy kész áldozni netaláni tulzásaiból a célra, hogy tartós helyzetet alapítsanak, hogy oly köztársaságot létesítsen, mely nyitva áll mindenki számára, mely a szó legszorosabb értelmében az ország kormányoztatása az ország által.

A balközép a régi szabadelvű párt, melyet a szélsőségek boldog napokban gyakran sértettek és lenéztek, de a melyhez válságos perczekben mindig vissza szoktak térni, mert Franciaország csak egy bir ismét fölemelkedni, ha a párta támaszkodik. E párt, mely sohasem támasztott forradalmat, sőt gyakran kitörését megakadályozta, kevesebbet törődik a kormányok neveivel, mint inkább azon biztosítékokkal, melyeket azok a rend és szabadságnak nyujtanak. A balközép tagjai, kik holnap republicanusok lesznek, tegnap szabadelvűek voltak, annyival több bizalmat keltenek a nemzetben, mert ez vérmérsékét, izlését, hajlamait, eszméit bennök föltalálja. E párt tagjai nem imádói a multnak, sem vakmerő újítók, hanem gyakorlati emberek, kik inkább félénkek, mint merészek; kik mindenekelőtt az ország nagy érdekeire: a munka, a biztonság s a szabadságra gondolnak; bizonyos türelmetlenség dacára csak lassan haladnak, de a ki velök megy, legalább biztos, hogy nem hátrál. Hogy a balközép a ballal való egyesülése dacára még nem ura a helyzetnek, az csak azért van, mert természetes szövetségese, a jobb-közép még nem egyesült vele. Rendes időkben csak csekély árnyalatok vannak a két párt nézete közt, most a monarchia kérdése választja el őket egymástól. — Ez szerencsétlenség az országra nézve, de oly szerencsétlenség, a melyet megszüntethet, ha akaratát erőlyesen nyilvánítja ki. Nagyon sok a becsületes ember és a jó polgár a jobboldalon, semhogy soká ellenállhatna a haza szózatának.

Mily okok bírták arra a balközépet, vagy legalább ama többséget, hogy a mérsékelt köztársaságot eléje tegye az alkotmányos monarchiának, melyet egy felszázadon át védett?

Ez okok oly szembetűnők, hogy minden részrehajlatlan emberre, kit a pártoskodás szenvedélye még nem vakított meg egészen, ellenállhatlan benyomást gyakorol.

A conservatív köztársaság a jelenlegi kormány támasza és megszilárdulása, mely tehát forradalom, fölforgatás és izgatás nélkül létesülhet. Ez az egyedüli kormányforma, mely nem szakítja pártokra az országot. Ez oly tény, melyet számba kell venni. Miképen lehetne a legitimitást, a császárságot vagy alkotmányos monarchiát behozni, a nélkül, hogy héves ellenszenvet vagy tán polgárháborút ne keltenénk? Akármelyike e kormányformának jutna győzelemre, az mindig csak egy párt győzelme lenne, mely minden más párt leverését jelenti. És ismét szemközti állanak egymással egy és ugyanazon haza gyermekei, mint győző és győzött; mint barát és ellen; a becsületes emberek egész tömege, mely nem akar egy párt szolgálataiba lépni vagy az állam ellen conspirálni; arra lenne kárthatva, hogy féltékenységben venüljön meg. Oly bővében vagyunk-e a gazdag tehetségeknek, az erőnyes hazafiaknak, hogy már a nemzet erejének eltékozlására is föl vagyunk jogosítva. Egy népnak, mely a mi helyzetünkben van, nem-e legelső kötelessége az egyetértés? A republicanus Franciaországnak a legnagyobb érdeme, hogy segítségére hívhatja a nemzet minden fiát, a nélkül, hogy multja után kellene tudakozódni; a nélkül, hogy félnie kellene a féltékenység, a gyűlölség, a versenyzéstől. Legitimisták, orleanisták, bonapartisták, republicanusok, im nyitvák előtettek karjai, ő tisztelni tud minden emléket; elfogad minden hódolatot.

Azt szokták mondani, hogy a köztársaság elméletben csodásan jó kormányforma, de Franciaországra mindig csak nyomort hozott, mert a köztársaság oly emberek uralma, kik a vallás, a tulajdonjog, a családi kötelek ellen törnek. Mint jó polgárok mint keresztények, mint francziák így szólnak — visszautasítjuk ez utalatos kormányformát.

Ha ez állana, akkor természetesen a köztársaság elleneinek nagyon is igazuk volna. Azonban nincsenek-e jó és rossz köztársaságok, mint vannak jó és rossz monarchiák? Kevésbé békés, kevésbé rendezett talán a Svájc, mint Angolország? Avagy tán az észak-amerikai Egyesült-Államokban a választ nem tartják tisztelben? Fenyegeteve van ott talán a családi élet, a tulajdonjog? Azt mondják, hogy vannak Franciaországban emberek, kik föl akarják forgatni a társadalmat. Fájdalom! mindenütt léteznek ilyen egyének, de ezek ellenségei minden kormányban, és nem republikánusok. Avagy lehetnek-e azok barátjai a szabadságnak, kiknek

első gondjuk a szabadság elnyomása, mihelyt uralomra jutnak? Ki gondolja azt, hogy ez elemekkel fog valaki egyesülni egy népszerű kormány alakítása végett? Nem éppen ezeknek ellenére történik a conservatív köztársaság megszilárdulása?

Ha van kormány, mely alkalmas arra, hogy a rendtelenség és fejtelenség szellemét kiirtsa, az éppen a köztársaság. Egy nép, mely maga kormányozza magát, kérelhetlenül szokott elbánni a forrongó kisebbséggel. A törvény, mely a köztársaságban az egyedüli parancsnok, szigorubb engedelmisséget szokott követelni, mint a király.

Ime az ideiglenes köztársaság alig 18 havi fenállása elnyomta a commune-t, felszabadította a haza földjét, előteremtett öt milliárdot, helyreállította a közrendet, lecsillapította a fölzúgatót szellemeket. Tehetett e volna ennél többet egy király?

Azt gondoltuk, hogy megfér majd az alkotmányos királyság a demokráciával. Csalódtunk. A francia nemzet ha nem is erkölcsében, de eszmenetében köztársasági szellemű. Legjobb lesz, ha a népet úgy vesszük, amint van. Könnyebb lesz a francia demokráciát szervezni és maga-magából javulni hagyni, mint neki urat adni. De számolni kell az általános szavazatjoggal is, mely már meggyökerezett 25 évi használat által a nemzet szokásaiban, és a melyet a monarchiával megegyeztetni nem lehet.

Megszüntetni pedig ezt nem lehet, mert kinek volna joga saját megbízóit választói joguktól megfosztani?

Ime az okok, a miért a balközép a köztársaságot követeli. Ez olyan házasság, melyet számításból kötnek. A menyasszony hozományképp magával hozta az egységet, a békét, a szabadságot. Ez háromannyi, mint a menyit versenyhársai hozhatnak. Ne engedjük elillani a szerencsés pillanatot. Ha ma elég bátrak vagyunk régi viszályainkat elfeledni, akkor befűzhetjük a 80 év előtt elkezdődött forradalmi acrat. De ha macacsok vagyunk a félenségbent akkor ismét új viharokat idézünk elő, belevonjuk bukásunkba Franciaországot, mely pártjai vaksága és önzésének újra áldozatává fog válni.

(Végo következik.)

Külföldi hírek.

Thiers 18-án délelőtt hagyta oda Trouvillét, midőn a csendőrök s a tengerészek sorfalat képeztek a pályaudvarban. Az eső dacára a néptömeg hangosan üdvözölte Thierst, Pothuan admiral saját családjának tagjai, s udvari tisztjei által kísértetett. Trouvilléből kezdett utja kizárni Pont l'Evequeuten áthaladva hangosan üdvözöltetett. Liseuxban a maire előtt sajnálatát fejezte ki a fölött, hogy ez évben nem volt képes e várost meglátogatni; de megígérte, hogy azt jövő évben megejtendő. Az ot-tani kereskedelmi kamara elnöke szerencsét kívánt neki ama magatartáshoz, melyet az ország érdekében foglalt el a kereskedelmi szerződés elintézésében. Evreuxban a megyefőnök és Laronciere admiral bemutaták neki a helyi hatóságokat s a helyőrség tisztjeit.

Thiers, esti 5 óra után érkezett Párisba s a pályaudvarban a nyugati vasut igazgatói, a szajna-megye- és rendőrfőnökök, s a hadügyi- és közmunkaügyi miniszterek által fogadtattott. Az összegyűlt néptömeg melegen üdvözölte őt, midőn kocsi-jába felült. Az elyséi palotába érkeztek a kormányzó és Barthelemi St. Hilaire vártak az elnökre, kikatonai tisztelgással fogadtattott.

Bukarestből írják, hogy Károly fejedelem 21-én viszatért a sinai zárdában levő nyári lakására.

Bukarest, sept. 23. Az egyezmény a vasutak csatlakozásáról szóló öt pontra nézve e pillanatban köttetett meg s iratott alá. A brassói csatlakozás a bodzai szorosnál lesz. Az egyezmény elfogadása a kamarák részéről kétségtelen.

Stockholm, sept. 22. A királynak egy az államtanáchoz intézett kibocsátványa ezeket mondja: A király folyvást a nép boldogságára fog törekedni. Oszkar herceg e hó 21-én Christianiában Norvégia királyává kiáltattott ki. A meghalt király tetemei kedden érkeznek ide, és csak három hét múlva akarinttatnak el.

UJDONSÁGOK.

Kolozsvár, sept. 25.

— **Király ő felsége** vasárnap Gödöllőn időzött, hol meglátogatta az ott tartozkodó tőcsánai nagyherceget, ma — hétfőn — pedig Ischbe utazott, honnan oct. 10-én érkezik vissza királyné ő felségével Budára. Király ő felsége Miklóssy szingagatót szombaton délelőtt fogadta. Szívélyes hangon intézett hozzá kérdéseket születéshelye felől s örömet fejezte ki a fölött, hogy Pesten még egy magyar színház létesül. Kérdezte azt is, hogy a Fürst-féle színházbeli előadások jól jövedelmeznek-e s végül megígérte, hogy az épülő színházról sem fog megfeledkezni.

— **Jókai újabb nagy regényen** dolgozik, melynek tervét napilapja egy munkatársá-

hoz intézeti levelében így írja le: „Már egy új regény tervét készítem, minek czime „a jövő század regénye.“ Két részből fog állni. Az első „az örök harcz“, a másik „az örök béke.“ A mai kor nagy socialis kérdéseinek satyricus szemlélete a vezér eszme benne. Alkalmasin két esztendő kell rá, míg elkészül: mert egész históriát kell készítenem, a mi még meg nem történt, minden diplomatiái, stratégiai, ethnographiai meteorologiai, financiai, gépészeti, találmányi, physikai, technologiai, hierarchiai, politikai, kereskedelmi, pyrotechnical, aerostaticai, socialisticus, nihilistikus, spiritisticus, kriminalis, művészeti, irodalmi, gaszdászati, paedagogiai, sat. fejleményeivel, végződven az egész nagy catastrophan, a mikor az V. Károly nagy üstököse 1978-ban valósággal neki jön a földnek s összetalálkozik vele. Egy szóval bolond lesz az nagyon, ha végit érjük.

— **Fogarassy Mihály** nagyerdemi püspökünk ő nmlga körünkbe érkezett s pár napig itt mulat.

— **A „N-Várad“-ban olvassuk:** Piromania? A közelebbi napok alatt is, dacára: hogy a legnagyobb felvigyázat van mindenfelé, több helyen kísérletet meg gyújtást. Így az apácák iskolájának nyitott ablakán löktek be kanóc-zot, de az erős tölgyfapad ellenállott a tűznek; a korona utcán is kanócot vontak ki egy ház ereszből, felakarták gyújtani a bihari nemzeti kaszinó udvarán összerakott ölfát szintén; egy kesztyűs-fiu itt megfogta a gyújtogatót, de az erősebb levén, földhöz csapta a gyereket s elszaladt. A vasutnál is meggyújtották a slippereket, azonban ezt is észrevették jókor. Valóban nem tudunk mit gondolni! mi céljai lehetnek a gazembereknek? Beszéljük, hogy szervezett gyújtogató bandával lenne dolgunk, hogy rablási szándékból történik mindez. Tűzoltóink talpon vannak mindenfelé.

— **Itt az ősz.** A nyárnak vége! utolsó napját már hátunk mögött hagytuk s beléptünk az inkább zord, mint kellemes őszbe. Lassan lassan mindenben ehez s ennek követelményeihez kell alkalmazkodnunk. Mulató kertjeinkből kihalt az élet a bérlők szobákban kísértik tovább a szerencsét. Még a sétatér is siratja a nyarat: busan hullatják fái leveleiket.

— **A helybeli távirtdai cursus** október hó 6-án végződik s rá nyomban 7-én a vizsgálatok veszik kezdetüket. — Hallomás szerint ritka szorgalmat fejtettek ki mind a férfiak, mind a női tagok, s így remélhető, hogy a vizsgálatok a legjobb sikerrel fognak végbemenni.

— **A Derssin-féle lovarkörben** tegnap este nagy ünnepély volt, a társaság prima voltigeuse-ének a „hasónlitaatlanul kecses mozdulása“ Páry Erzsébet k. a.-nak volt jutalomjátéka. A műlovárnó legelőször mint negernő jelent meg egy más négetársával; a ló ugyan vele férdőlt, s volt is egy kis sikoltozás, de különben semmi baj nem történt s a mutatvány végeztével a közönség kitörő zajos tapsokkal, többszöri kihívással, virágcsokrok dobásával jutalmazta a jutalmazottat. A társaság minden tagja, az egy Augusta k. a. és Tautz ur kivételével, közreműködött s az est hősnője tiszteletére igyekeztek kölcsönösen felülmulni egymást mutatványaikban; sőt még Tautz ur is végre a zárbohozatban egy igen jó zsidó álarcot öltött magára. Páry E. kisasszonyt tegnap nyolcz különféle öltözékben láttuk, nemzeti szín ruhában mint kérészt, mint apródot s mint ló idomárt. Ma t. i. ő vezetébe O'hellot; a k. a. mutatványai legnehezebbikjeit választá ki, így a papírral bevont abroncsokon való keresztülugrást és pedig egyszerre négyen s még a kívül a „hét láb széles“ vászon. A kisasszonyt a közönség folyton tapsokkal fogadta és boesátá; a cirkus megint majdnem tömve volt s bár oda fenn fenyegetett a vihar, ma megint oly idomos volt, hogy az előadás végét megvárta.

— **Derssin** lovartársulata a folyó hó végeig engedélyezett előadásait bevégezvén, társulatával Pestre megy, miután azonban ott, az Orpheumban épülő lovardája még nem készült el, októberben még 5 — 6 előadást fog rendezni, és pedig október 1-én az itteni tűzoltó-egylet javára.

— **Pichler Bodóg jeles ének- és zene-tanárunk hatóságilag engedélyezett énekiskoláját** (hiduteza 291 sz.) ismét megnyitotta. Ajánljuk a szülők s a zenebarát közönség kiváló figyelmébe. Ez énekiskola tanterve a következő: I. osztály. Tantárgyak: elemi zeneismeret és szabályszerű éneklés hallás után, tanítja Pichler Bodógné (Schell Luiza). Részt vehetnek leánykák 5—12 éves korukig. Tandij havonként 2 o. é. forint. II. osztály. Tantárgyak: Elméleti zeneismeret. Gyakorlás a hangjegy irásban. Hangképzés és éneklésbeli gyakorlat. Dallam előadás. Részt vehetnek mindkét nembeliek, kiknél a hangidom változása megtörtént. Tandij havonként 3 o. é. forint III. osztály. Tantárgyak: Kiképzés magasabb fokon magán (solo) és társas (ensemble) énekekben. Részt vehetnek mindkét nembeliek, a kik a kellő előkészítést megszerezték. Tandij havonként 5 o. é. forint. Az énekiskolába belépők beiktatási díjúl egyszer mindenkorra fizetnek 1 o. é. forintot. Pichler B. ur kipróbált tehetséget ismert tevékenysége városunkban a zene iránti fogékonyság emelésében dicsegetésen ismeretes; sokoldalú működését eddig is szép siker koronázta s így hisszük, hogy jelen

évi felszólítása is az új iskolai év kezdetén élenk vizshangot fog kelteni s érdeme szerinti pártolásra találand.

— **Dembinsky tábornok emlékiratait** fogja a bécsi „Wehrzeitung“ közleni. Állítólag több, függetlenségi harczunk történelmére nézve érdekes levél és okmány is leend ez emlékiratban.

— **Gyilkosság.** Persánban e hó 15-én, egy apa saját gyermekét meggyilkolta. A fiu, ki már hosszabb fekvő beteg volt, az apjától többrendben vizet kért, hogy nagy forróságát enyhítse, de az apa a gyakori fölkelést annyira megrestelte, hogy dühében fejstét ragadott és a fiának fejét az ágy lábára téve levágta. A gyilkos apa azonnal elfogatott és a zernesti ítélőtörvényszéknek átadatott.

— **Iskolai értesítés.** A bethleni állami elemi népiskolában az 1872—3-ik iskolai évre a tanköteles fiu és leány gyermekek beiratása és felvétele, az ideiglenes tanhelyiségben, mlgos gr. Bethlen Sándor ur udvarában jelen év október hó 1-ső napjától 6-ig, az iskola ünnepélyes megnyitása pedig s az előadások megkezdése azon hó 7-én d. e. 10 órakor fog megtörténni. Miről azzal a hozzáadással van szerencsém értesíteni az érdeklődő közönséget, különösen a bethleni vidéki születeket, hogy ez iskolában sem tandij, sem beiratási díj nem fizetetik — itten minden gyermek ingyen iskoláztatásban részesül. Bethlen, 1872 Szeptember hó 22-én. Szabó Sándor a bethleni állami népiskola igazgató tanítója.

— **Kedélyes korcsma** van Verseczen. A korcsmáros mindedig jó alkalommal bódító szereket öntött a borba, mi a vendégeket tehetlen-né tette. An öntudatlanság állapotában azután kikutatták a vendégek minden szébet. A vizsgálat meg van indítva.

— **Vénasszony futás.** Tegnap délelőtt általános derűtséget idézett elő piacunkon a következő jelenet: egy vén zsidónő üzőbe vett egy inast, ki tőle bicskot lopott; a tipegő vénasszony nem bírta elérni a gyors lábú fiucska s már egyik topánját szerencsésen el is vesztette, midőn a vásott fiu megszánta s visszatérve oda dobta lábaihoz az elcsent bicskot. — Hogy ennek dacára a vénasszony kívánatai a megtérő bűnös fejére nem maradtak el, magától értetődik.

— **A Szilágyságban az idén olyan jó bortermés lesz,** mely — mint remélhető — a 44-kivel vetélkedni fog; ezt onnan ítelhetni meg, hogy a körülmények az említett évbellel egybevágának (igy a sok darázs, mely a rendkívülien édes szőlőre gyűl.) Az idén a szőlő nagyon korán megért, s így remélhetőleg igen jó bort fogunk a Szilágylóból kapni.

— **A bécsi világkiállítás** alkalmával segítve lesz egy bajon, mely a korábbi világkiállítások alkalmával a legnagyobb hátrányokat okozta. Értjük azt, hogy helyről gondoskodva lesz, a hol a kiállított holmik csomagolási burkai (emballage) el lesznek téve. Ez nagy előny, mert ha magán a kiállítási téren hagyják a burkokat, képzelhetlen zavar és késedelem támad; ezért fognak azok gyorsan a kiállítási térről elszállítatni s gondosan megőriztetni. — Legujabban az észak-amerikai kormány nagyban készül a kiállításra.

— **Egy tapasztalt gépész,** ki 9 évi működés alatt magának szakértő képességet szerzett, ajánlkozik gépvezetőnek, vagy gépfelügyelőnek akár stabil-gép mellé, mely gőzmalom hajt, akár transportáló gőzgép mellé, melylyel nyomtatni szoktak. Állomást keres magának Kolozsvárt vagy annak vidékén, kitünő bizonyítványokkal szolgálhat; beszél magyar, német és román nyelven. Jelen tartzkodási helye megtudható e lap szerkesztőségében, vagy a makói (Csanádmegye) gőzmalomban.

— **Furesa időjárás.** Tegnap este irtózatosszél dühöngött, de kevés percz múlva megszűnt s ismét csendes idő állt be. Valóban ez év nagyon szeszélyes és nem lehet eligazodni rajta, ma zivartaros nap, holnap szép meleg idő s így megy ez váltakozva.

— **A Circus Derssinben** mátol kezdve három napon keresztül, Albertine és Victoriae néger kisasszonyok fogják a közönséget mulattatni mutatványaikkal, aztán a társaság Pestre vagy N.-Szebenbe távozik.

— **Furesa vétség** történt Pancsován a kórházba. Az ottani városi főorvost egy szabómesterhez hívják, ki tudatja az orvossal hogy egyik legénye ebdühben szenved. Az orvos elrendeli a kórházba szállítást s maga is oda siet, hogy a felvétel és gyógykezelés körüli szükséges előintézkedéseket megtegye. Mindenek előtt meleg fürdőt, pokróczokra való begöngyöltetést, jéglabdacsokat s végre valami patikaszer beadását rendeli el. A főorvos elmegy s nemsokára megjelent ezen beteg a főorvos felvételi engedélyével. Ezzel egészen a főorvos rendelkezése szerint bántak, de már a meleg fürdő végeztével s pokróczozás közben elkezdett a beteg jajgatni; midőn a jéglabdacsok lenyelésére került a dolog, azt kiáltozta, hogy vigyázzanak, mert dühbe jő, ha nem szűnnek meg őt ki-nozni. A betegápolók ezáltal még jobban megerősödtek ebbeli hitükben, hogy most jó mindjárt a roham, megkettőztették fáradozásait s a patikaszer akarák beadni, midőn a beteg kijelenté, hogy ő azt semmi esetre sem veszi be. Ekkor vigyázva kérdék

tőle, hogy micsoda állat harapta meg, kutya-e vagy macska? A beteg, ki előtt ezen kérdezgetések gyanusokká váltak, még jobban elkezdte kiáltozni, hogy bizonyosan az ápolókat marta meg valami kutya, miután őt ugy kinozzák. E pillanatban jelent meg négy városzollak, azzal a jelentéssel, hogy itt hozták az ebdühben szenvedőt. Képzeltetni a beteg-ápolók zavarát, hát még a megkintott haragját, nagy bajjal lehetett csak lecsillapítani.

— **Ki volt az, ki a legelső hirdetés világgá boesátotta?** Ha himni lehet a németnek akkor 1822-ben a lipcei „Tageblatt“ használták legelőször hirdetések közétételére; s pedig e hirdetések egészen családi természetűek voltak, így egy Dr. Bauer lelkész tudatja neje halálát, egy másik nősülését s egy harmadik gyermeke születését.

— **Hivatalnok sereg Magyarországon.** E czimen keresi a „n. fr. Pr.“ más szemében a szákkát s így ír: Magyarországon számtalan a megyei, városi és községi hivatalnok. A tulajdonképeni bureaokraták osztályát képezik az az adminisztratív hivatalnokok, ezek száma: 18,908 ezek évenként fizetésben, szálláspénzben és napidíjakban elnyelnek összesen: 15.926,000 frtot. A városi és törvényszéki hivatalnokok számát 16 ezere tehetni, ugy hogy Magyarországon (Horvátország nélkül) hivatalnok sereg 35,000 emberből áll. Igy ki lehet számítani, hogy a lakosságból minden 400 emberre esik egy hivatalnok. Hát Ausztriában? Erre kérnénk feleletet, ez hitelesebb lenne, mint a magyar viszonyok elferditése.

— **Angliában évenként** — köztudomás szerint — roppant sokat költenek missioi (terítési) és egyéb kegyes, a kereszténységet terjesztő czélokra (milyenek a bibliaterjesztő társulat) s most mi történik? Bombayban Kelet-Indiában a hinduk közt pénzt gyűjtenek azon czélból, hogy magában Londonban egy pogány imaházat építsenek Visnu és Siva tiszteletére.

— **A Montblanc megmászása.** F. évi sept. 8-án három angol nő, kik közül a legidősb 21, a legifjabb 14 éves, batyujukkal és 4 chambery-i vezetővel megmászták a Montblancot. Egy 12 éves leányka szintén fel akart jutni, de elfáradva fele utról visszatért.

— **A magyar-osztrák tudósok** kik a szt.-pétervári statisztikai kongressuson részt vettek s már bazájukba visszatértek, nem győzik diésérni a cs. orosz kormányt, azon fejedelmi s nagy lelkű fogadtatásért melyben orosz földön részesültek. Mindjárt az orosz határ átléptével vendégeivé vállak az orosz czárnak s mint ilyenek mindenütt csak a „Salon-osztály“-ban utaztak, természetesen ingyen. Szt. Pétervárt utalványt kaptak, melynek erejénél fogva valamennyi orosz vasutat és posta szekeret ingyen használhatták; továbbá utalványokat mely szerint az első vendéglőbbe ingyen szállásba és ellátásban részesültek. Többnyire Helen nagyszerű vendégei voltak.

— **A dűszeldorfi festészeti akadémia** egyik termében, mint a lapok írják, nagy vandalismus követtetett el a berlini példájára Berlinben a képtárban a legszebb képeket szurkálta valaki össze, valami 6 képet roncsoltak össze. Most megcsipték a tettest, ki egy 20 éves fiatal munkás.

— **Bécsben** a csatornák stb. fertőztelenítésére havonként több mint 500 mázsa vasgálicot fogyasztanak el. — Hát városunkban, a nyitott csatornák székhelyében, hány fontot fordítanak ily czélra évenként?

— **Skóciában** közelebb egy hazasságkötés érvényességét kétségbe vonák. Egy férfi s egy nő lett bevádolva azért, mert gyermekeiket törvényesen egybekelve nincsenek. Azonban a vádlottak kijelenték, mikép ők folyton abban a hitben éltek, hogy az egybesketési szertartást törvényszerűen végezték. Ezen esketés mindenesetre furesán hajtattott végbe. A házas életre hajlandóknál hiányzott ugyan a pénz, mivel az esketési díjakat megfizethették volna; ez okból mindkettőjük egy osomó lisztet markolt fel s erre egy medenceze elé térdeltek. Mindketten bevették maroknyi lisztjüket a medencezbe s a lisztet azután egybe keverék, annak jeléül, hogy csak a halál választandja el őket. Miután kölcsönösen hűséget esküdtek volna egymásnak, felállottak s férj, és feleségnek nyilvánították magukat.

Derssin lovardájában naponta esti 7 órakor

NAGY ELŐADÁS

folyton újabb műsorozattal rendeztetik.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről.

September 23-ról. 5% metaliques 65.45 5% nemzeti kölcsön 70.40. 1860-ki államkölcsön 102.75 Bankrészevények 876. Hitelrészevények 329. London 109.— Ezüst 108.75 Cs. kir. arany 523 1/2 20 frankos arany 876 1/2.—

Földterhmentesítési kötvények: Magyar 80. 50. Temesi 80.50. Erdélyi 78.25. Horv. Szlavon 84.75.

Felölös szerkesztő Sándor János.

Arverési hirdmény.

A kolozsvári m. k. jószágigazgatóság f. é. 3.411 sz. rendelete folytán a zalathnai kincstári uradalomhoz tartozó 5 liztelő malmok, még pedig:

1. A felső Valia Doszulu nevű két kerékű örlőmalom 100 ft. o. é.
2. Az alsó Valia Doszului nevű két kerékű örlőmalom 388 ft. o. é.
3. A felső Valia Morilor nevű két kerékű örlőmalom 308 ft. o. é.
4. Az alsó Valia Morilor nevű két kerékű örlőmalom 350 ft. o. é.
5. A Vultori nevű egy kerékű örlőmalom 223 ft. o. é.

kikiáltási egy évi haszonbér árával további 5 évre 1873 január 1-től számítva, f. é. **október hó 19-n** a zalathnai erdészeti-irodában nyilvános árverés útján haszonbérbe adandak.

A haszonbér-rendszabályok és feltételek az árverés előtt felfognak olvastatni, addig pedig a zalathnai erdészeti-irodában megtekinthetők. Haszonbérbeni kívánók felhívni, hogy a kikiáltandó összeg 10%-jával mint bányapénzzel magokat ellássák, kellőleg bélyegzett írásbeli ajánlataikhoz pedig az abban ígért bérösszeg 10% mellékeljék.

Zárt ajánlatokban, melyek csak a szóbeli árvezés kezdete előtt fogadtatnak el, határozottan kiemelendő, hogy az ajánlat levő úgy a bérbe adandó tárgyakat, valamint a haszonbéri feltételeket lőkéletesen ismeri és azoknak magát alája veti.

M. k. erdő és gazdasági hivatal.
Topánfalván, 1872 évi szeptember 16-án.

Arlejtési hirdetés.

F. é. október hó 14-én reggeli 10 órakor a szászvárosi m. k. mérnöki hivatal irodájában a Branióska Boitzai uton levő kajáni hidépítés iránt, mely 1965 ft. 95 kban és 307 napszámmal megállapított költségvetés alapján szabályszerű arlejtés fog tartatni, melyre megjelenni vállalkozni akarók meghívhatók.

A terv és az építési feltételek a mérnöki irodában a rendes hivatalos órákban megtekinthetők, a hol az árvezés megkezdéséig 50 krs. bélyeggel 5% bányapénzzel ellátott szabályszerű írásbeli ajánlatok is elfogadtatnak.

Szászvároson, 1872 szeptember havában.
A m. k. mérnöki hivataltól.

Közgyűlési hirdetés.

Miután az erdélyi kölcsönös jég- és tűzkármentő társulat tagjai által június 8. és július 6-án tartott tanácskozmányból az erdélyi királyi biztossághoz tett felterjesztés nyomán, a földmívelés- ipar és kereskedelmi magyar kir. ministerium m. hó 2-kán kelt 9074 sz. alatti rendelettel a társulat s t. cz. tagjai érdekében egy- vagy szükséghez képest több közgyűlés egybehívására alólirtakat meghatalmazta, mely gyűléseken a tisztelt ministeriális leirat értelmében a társulat ügyei jogérvényesen rendezendők. Ennél fogva, a társulat azon t. cz. tag-

jai, kiknek vagyonzbiztosításuk az elenyészelt 1865-1866-ik évben a társulatnál érvényben volt, a jövő **október hó 10-én** (csütörtökön) **délutáni 3 órakor** Kolozsvárt a r. k. Lyceumi (I. emelet tanácskozó) teremben tartandó közgyűlésen személyesen vagy meghatalmazott által megjelenni, ezennel tisztelettel meghívhatnak.

Kolozsvárt, 1872 szeptember 10-én.
Kulisseky János, m. k.
mint igazgató és választmányi tag
Ferenzti Mózes, m. k.
mint választmányi tag.

A kolozsvári hitelbank és zálogkölcsöntársulat elfogad

készpénz betételeket 100 frttól kezdve pénztárjegyekért, a melyek után 6% kamatot fizet. E pénztárjegyek értékét Pesten is felvehetni az angol-magyar banknál. A kamatok 3 havonként fizetnek.

A bank kölcsönöket ad mindennemű értékpapírra, arany- és ezüst tárgyakra s más értékes ingóságokra.

Leszámitol váltókat; vesz értékpapírokat.

Elvállal pénzbehajtásokat váltókra, utalványokra.

Törlesztési kölcsönöket eszközöl 500 frttól kezdve telekkönyvezett birtokra 24 1/2 vagy 34 évre; a törlesztés és kamat 8% illetőleg 6 3/4 %-ot tesz.

Egyszersmind jelentjük, hogy az „első magyar általános biztosító társaság” főigénkségének vezetését elvállalván, elfogadunk mindennemű tűz-, jég- és életbiztosítást.

Az igazgatóság.

ELADO

üveges utazó kocsik.

téli, nyári, egészen új meg lehet tekinteni és értekezhetni belső szén-utaszában **154** szám a **Klausch**-féle háznál.

Megjelent és Demjén László
könyvkereskedésében Kolozsvárt és általa minden könyvárusnál kapható:
Kolozsvár története.

Első kötet.
Oklevéltárral. (I.) Ős- és középkor. (513. Kr. e. — 1540. Kr. u.)
Egy külön kötet világsító rajzokkal. (36 tábla.)

Irta **Jakab Elek.**

Ára 10 frt.

(327)

E mindez tekintetben nagy, epochalis munkát itt hosszasan dícsérgetni és ajánlani feleslegesnek tartom, csak annyit kívánok megjegyezni, hogy Kolozsvár város e munka kiadásával magának maradó emléket emelt. Siessen tehát e város értelmes t. közönsége, e munkát pártfogása alá venni és terjesztetni, hogy a nagyszorgalmu és szaktudós írba minél több kedvet öntsön e munka folytatására, melynek legérdekesebb része az ujabkor története lesz. A ki megszerezte magának ezen 3 részből álló első kötetet, az bizonyára érdeklél fogja lapozgatni és benne bvárakodni, s a folytatását minden áron megszerezni magának.

Demjén László.

Orvosság nélkül.

(531) 19-48

MELL- és TÜDŐ-

betegnek természetes uton, még reményvesztett az orvosok által gyógyíthatallanak nyilvánított esetekben is gyógykeresen kigyógyulnak

orvosság nélkül.

A betegség részletes leírására bővebben felel levélben.

J. H. Fickert, Dir. Berlin,
Wall-Strasse No. 23.

A levélhez 5 ft. o. é. melléklendő.

Orvosság nélkül.

KERESZTESY PÁL PAPIR-ÜZLETÉBEN

gróf Gyulay-ház, 162. sz.
KOLOZSVÁRTT,
és

egyedül csak nálla kapható az annyira kedvelt
NAPRAFORGÓ-VIRÁG SZAPPANYA.

(Sommenblumen-Oel Seife.)

1 skatula 3 darabbal 1 frt 50 kr.
1 darab ára csak 1 frt 50 kr.

s elég, hogy minden szeplőt eltávolítson.

Ezen szappannal

már egy egyszeri moszás azon hatást teszi, hogy a durva foltseprepedett arcz- vagy kézsbort is, azonnal egy **sima, finom, gyöngéd** bőrré váltja fel.

Az illatja tul tesz minden indiai kellemes illaton.

Ezenkívül ajánlja

a **Treu-Nuglich gyártmányu moszó-szappanyait,**

H A J K E N Ö C S E I T

és minden illatszereit a legolcsóbb árban.

Ugyanusk

Keresztesy Pál papir-kereskedésében

folytonosan kaphatók

magyar dallamokkal zenelő Cassettes

6 forinttól egész 15 frt-ig darabja.

GÁMÁN JÁNOS ÖRÖKÖSEI

KÖNYVNYOMDÁJA

Kolozsvártt, főtér báró Bánffy-ház, és központi irodája

KERESZTESY PÁL PAPIR-ÜZLETÉBEN

főtér, Gyulay-ház, felvállal mindennemű

KÖNYVNYOMDAI MUNKÁKAT.

Alólirt könyvnyomda tisztelettel tudatja a helybeli és vidéki t. cz. közönséggel, hogy újonan felszerelt és izletes betűkkel ellátott nyomdája azon kellemes helyzetben van, hogy mindennemű **nyomdai megrendelést** elfogad, u. m.:

könyvek, bármely hazai nyelven, körözüvények, rovatos iven, árjegyzékek, számlák, falragaszok, név- és meghívójegyek, gyászhirek, baromútlevelek, vásárcédulák stb. stb. a lehető legjutányosabb árak, gyors és pontos szolgálat mellett.

A LEGÚJABB MINTÁJU NÉVJEGYEK 100 DARABJA **1 frt.**

FELVÁLLAL KÖNYVNYOMDAI MUNKÁKAT IS.

HIVATALOS MUNKÁKRA NÉZVE

a nyomda, — miután Keresztesy Pál papir-üzletével és ez viszont a nyomdával egyesült — biztosítékot nyújt arra nézve, hogy a papirok a legelső papir-gyárakból szereztek be, és azok a **hivatalos munkákhoz valódi gyári áron** számíttatnak, és a **legsükségesebb mintázatokból kész raktárt tart**, a meglevőket postafordultával, a szokatlan formájukat pedig a legrövidebb idő alatt elkészíti.

Minden megrendelést kérünk egyenesen a nyomdába küldeni, hol a legnagyobb pontosság biztosítottatik.

Gámán János örökösei könyvnyomdája.